

**TÜRKİYE'DE VE BAZI AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDEKİ
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME UYGULAMALARININ
KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK İNCELENMESİ
(ALMANYA, FİNLANDIYA, FRANSA, İNGİLTERE VE TÜRKİYE
ÖRNEĞİ) ***

*Necdet AYKAÇ***

*Hasret KABARAN****

*Hilal BİLGİN*****

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme süreci ve uygulamaları ile Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde güçlü ekonomiye sahip olan Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'deki öğretmen yetiştirme sistemlerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamıştır. Bu ülkelerdeki öğretmen yetiştirme politikaları ve uygulamaları, eğitim programları, öğretmen yetiştiren kurumları, öğrencilerin öğretmen yetiştirme programlarına kabul koşulları, öğretim süreleri, öğretmenlik uygulamaları, öğretmenlik mesleğine atanma koşulları ve öğretmenlik mesleğinin statüleri incelenerek Türkiye'deki mevcut durumla karşılaştırılmış ve değerlendirmeler yapılmıştır. Bu sebeple, çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmış ve araştırma verileri literatür taraması yapılarak elde edilmiştir. Verilerin toplanması aşamasında; Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Türkiye'de uygulanmakta olan öğretmen yetiştirmeyle sistemleriyle ilgili tez, kitap, dergi, makale gibi basılı bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Fransa ve Türkiye'nin öğretmen yetiştirme programlarında konu alanı bilgisi ve eğitimi ön plandayken; Almanya, İngiltere ve özellikle Finlandiya'da öğretmenlik uygulamalarının programın büyük bir kısmını oluşturduğu görülmüştür. Ülkelerdeki öğretmen yetiştiren kurumlara giriş ve mesleğe atanma koşullarının birbirinden farklı olduğu, staj ve uygulama açısından en az olanak sağlayan ülkenin Türkiye olduğu, en uzun eğitim süresinin öğretmen olabilmek için yüksek lisans bitirme

* Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi tarafından 9-11 Mayıs 2013 tarihleri arasında düzenlenen International Symposium, New Issues on Teacher Education/ Öğretmen Yetiştirmede Yeni Eğilimler Uluslararası Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. **Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.**

** Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim, necdetaykac@mu.edu.tr

*** Öğr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim, hasretkabaran@gmail.com

**** Arş. Gör. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim, El-mek:

hilalbilgin91@gmail.com

şartı isteyen Finlandiya’da olduğu ve son olarak, incelenen ülkeler arasında en dikkat çeken ülkenin Finlandiya olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Yetiştirme Politikaları, Öğretmen Yetiştirme Programları, Avrupa Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme.

**COMPARATIVE ANALYSIS OF THE TEACHER TRAINING
PROGRAMS IN TUKEY AND SOME EUROPEAN COUNTRIES
(GERMANY, FINLAND, FRANCE, ENGLAND AND TURKEY
SAMPLES)**

ABSTRACT

This study aims to analyze comparatively the teacher training processes and applications of Turkey and European Union countries such as Finland, France, Germany and England, which have strong economical power. The policies and applications of teacher training, teacher training institutions, the requirements of acceptance to the teacher training institutions, the study periods, the practice teaching, the assignment to teaching and the status of teaching profession in these countries are investigated and evaluated by comparing them with Turkey’s current situation. Therefore, descriptive survey model is used in this study and in this study and the research data is collected by literature review is applied. While collecting the data, printed academic sources such as thesis, books, journals, and articles about the teacher training systems in England, Finland, France, German, and Turkey are referred. The data attained in this study is evaluated by using descriptive analysis approach in terms of the criteria that is determined in accordance with the aim of this study. According to the findings obtained from this study, it is determined that teaching practice comprises the biggest part of the curriculum in Germany, England and especially in Finland, whereas knowledge and education of subject area is at the forefront in France and Turkey. It is also established in the study that entrance to the teacher training institutions and assignment requirements of the teaching professions changes from one country to the other, and the country which gives students the least chance for training periods and teaching practice is Turkey, whereas Finland, which lays down accomplishing masters degree as a condition in order to be a teacher, has the longest study period for teacher training and lastly, Finland is the most remarkable country from the point of teacher training among the analyzed countries.

Key Words: Teacher Education, Teacher Training Policies, Teacher Training Programs, Teacher Training in European Countries.

1. GİRİŞ

Öğretmen, devletin eğitim politikasını uygulamaya koyan, uygulama sonuçlarıyla politikaları etkileyen, uzmanlık çalışmaları ve araştırmalardan yararlanan, aynı zamanda bu

çalışmalarla iç içe olup onlara katkı sağlayan önemli bir kişidir. (Varış, 1973). Bu yönüyle, öğretmen, bir eğitim sisteminin kuşkusuz en önemli öğelerinden biridir. Akyüz, öğretmenlere verilmesi gereken önemi şu şekilde belirtir: Nitelikli ve gerçek öğretmenlere sahip olmayı temel eğitim sorunumuz olarak görmedikçe, eğitimin toplumsal gelişmemize gerçek bir katkısı olacağını düşünmek hayal olur. Çünkü herhangi bir ülkede, öğretmenler ve öğretmenlik mesleği yeterli güç ve niteliğe ulaşmadıkça, o ülkede en iyi eğitim sistemi ve en yüce eğitim araçları da bulunsa, bunlar gerçekleşemez (Akyüz, 2000).

Kaliteli öğretmen ihtiyacı, başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere dünya genelinde önemli bir sorundur; birçok ulusal ve uluslararası kuruluş bu konuda çeşitli kapsamlı çalışmalar yürütmektedir (UNESCO 2012). Bunun nedeni, öğretmenin niteliği ve başarısının arttıkça, eğitim sisteminin de niteliği ve başarısının da doğrudan artmasıdır. Ülkelerin her alandaki başarısı eğitimin kalitesiyle, eğitimin kalitesi de öğretmenin niteliği ile doğru orantılıdır. Öğrenci performansı açısından oldukça başarılı ülkelerdeki eğitim sistemlerinin en temel ortak özelliğinin nitelikli öğretmen olduğu tespit edilmiştir (Barber & Mourshed 2007). Öğretmenin niteliği ise onun yetiştirilmesine bağlıdır.

Öğretmen yetiştirme, öğretmen adaylarının belirli bir süre içinde öğretmenlik mesleğine hazırlamak amacıyla yapılan etkinliklerden oluşur. ILO ve UNESCO'nun 1966 yılında ortaklaşa hazırladıkları "Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi"nde öğretmen yetiştirmenin amacı şöyle açıklanmaktadır: Öğretmen adaylarının genel bilgilerini ve kişisel kültürünü; eğitime ve öğretme yeteneğini; yurtiçinde ve ulusal sınırlar ötesinde iyi insan ilişkilerinin kurulmasına yön veren ilkelerin anlaşılmasını; hem öğretim yoluyla hem de örnek olarak, kendine düşen toplumsal, kültürel ve ekonomik ilerlemeye katkıda bulunma ödevi ve bilincini geliştirmedir. (ILO/UNESCO 1991).

Ülkelerin ihtiyaç duyduğu nitelikteki öğretmenleri yetiştirebilmek için farklı ülkelerdeki öğretmen yetiştirme sistemlerinin sürekli olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeler ışığında öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesi oldukça önemlidir. Bu açıdan bakıldığında nitelikli öğretmen yetiştirme çabaları Türkiye’de ve tüm Dünya ülkelerinde önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ültanır (2000)’ın da belirttiği gibi, politik hedefler, eğitim programlarında ve eğitim sisteminde bazı değişiklikleri ön görebileceği gibi, radikal reformlara da yönelebilir. Eğitim sistemi üzerinde bazı değişiklikler, önerilecek hedefler, kalkınma planları içerisinde yer alan hedeflerdir. Üyesi olacağımız bir birliği her yönüyle tanımak ülke olarak bizim yararımıza olacaktır.

Avrupa Birliğine aday ülke olarak Türkiye’nin ileriye dönük planlarında, Avrupa Birliği ülkelerinin öğretmen yetiştirme uygulamalarını göz önünde bulundurması ve bu alandaki mevcut durumu ve gelişmeleri takip etmesi gerekmektedir. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyelik için müzakere sürecinde olması, pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da değişikliklere gidilmesini zorunlu kılmıştır. Geleceğin nesillerini yetiştirmekle yükümlü olan öğretmenlerin eğitimlerinde izlenen yolların bilinmesi, gerek öğretim kalitesinin gerekse yetişen insan kalitesinin yükseltilmesi için önemlidir. Avrupa Birliğine birçok konuda uyum çabası içerisinde olan ülkemizin de, Avrupa Birliği ülkelerindeki öğretmen yetiştirme standartlarına ulaşması gerekmektedir (Şahin, 2006).

Ülkemizde öğretmenlerin daha nitelikli olabilmesi ve Avrupa Birliği standartlarına uyum sağlayabilmesi için öğretmen yetiştirme programlarında yenilik ve değişimler yapılmalıdır. Bu değişiklikleri yapabilmek için, öncelikle Avrupa Birliği’ne üye olan ülkelerin eğitim sistemlerinin irdelenmesi, öğretmen yetiştirme programlarının derinlemesine araştırılması ve ülkemizdeki eğitim sistemiyle benzer ve farklı yanların ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Avrupa Birliğine üye olan gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırılması ile

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

Türkiye'nin bu konudaki mevcut durumunu ortaya koymak, bu ülkeler arasındaki yerini görmek, uyum ve reform süreci için yapılabileceklerle ilişkin önerilerde bulunmak ihtiyacı saptanmıştır. Görüldüğü gibi, Türkiye'de öğretmen yetiştiren kurumların belli bir standart ve birlik içerisinde olması, bu standart ve birliğin aynı zamanda Avrupa Birliği Eğitim Sistemi'ne uyum sağlaması gerekmektedir.

İçinde bulunduğumuz çağa ayak uydurmak, gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmamak, demokrasi, insan hakları gibi evrensel değerleri toplumda yerleştirmek, toplumu sorun çözme, eleştirel düşünme gibi yüksek düşünme becerileriyle donatmak için öğretmenlere, dolayısıyla da öğretmen yetiştiren kurumlara büyük iş düşmektedir. Bunun için de ülkemizde şimdiye kadar uygulanmış öğretmen yetiştirme deneyimleri, mevcut eğitim sistemi analiz edilmeli, başka ülkelerin öğretmen yetiştirme süreçlerine de bakılarak, bu alanda köklü politikalar oluşturulması gerekmektedir (http://www.academia.edu/2310913/Ogretmen_Yetistirme, 2013).

Bu araştırmada, Türkiye'de ve Avrupa Birliği ülkelerinden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme programları nasıl şekillenmektedir, aralarındaki farklılık ve benzerlikler nelerdir? Sorularına cevap aranacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme süreci ve uygulamaları ile Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde güçlü ekonomiye sahip olan Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'deki öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamıştır.

Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. Türkiye'de ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelere;

1. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme politika ve uygulamaları nelerdir?
2. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de uygulamadaki öğretmen yetiştirme programları nasıldır?
3. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirmeden sorumlu kurumlar hangileridir?
4. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme programlarına giriş koşulları nelerdir?
5. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme programlarının süreleri ne kadardır?
6. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme programlarında öğretmenlik uygulamalarına ayrılan zaman ne kadardır?
7. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmenlik mesleğine atanma koşulları nelerdir?
8. Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmenlik mesleğinin statüsü nasıldır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik için müzakere sürecinde olması, pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da değişikliklere gidilmesini zorunlu kılmıştır. Bu değişiklikleri yapabilmek için, öncelikle Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin eğitim sistemlerinin irdelenmesi, öğretmen yetiştirme programlarının derinlemesine araştırılması ve ülkemizdeki eğitim sistemiyle benzer ve farklı yanların ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu araştırmanın, öğretmen yetiştirme

sistemimize katkı sağlayacağı ve seçilen Avrupa Birliği’ne üye ülkeler ile yapılacak karşılaştırmaların sistemler arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyarak Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sisteminin ihtiyaçlarını ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma ile toplanan verilerin, Türkiye’de uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme programları ile yapılacak yeni çalışmalara yol göstereceği, Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmen yetiştirme programları hakkında bilgi vereceği, programlar arası benzerlik ve farklılıkları ortaya koyacağı ve bu programlara bakılarak, Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.3 Sınırlılıklar

Bu araştırma:

1. Ülkeler olarak; Avrupa Birliği ülkelerinden Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ile,
2. Öğretmen yetiştirme sisteminin etmenleri olarak; Türkiye’de ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen yetiştirme politikaları ve uygulamaları, öğretmen yetiştirme programları, öğretmen yetiştiren kurumları, öğrencilerin öğretmen yetiştirme programlarına giriş koşulları, öğretim süreleri, öğretmenlik uygulamalarının süreleri, öğretmenlik mesleğine atanma koşulları, öğretmenlik mesleğinin statüsü açısından yapılan değerlendirmelerle,
3. Çalışma alan yazında ve resmi kanallarda sunulan makale, tez ve dergilerde elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, ülkelerin öğretmen yetiştirme politikalarının karşılaştırılması amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel model (tarama modeli) geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir biçimde araştırılmakta ve bu araştırmalar genellikle tarama (survey) araştırmaları olarak da bilinmektedir (Erkuş,2005).

2.2. Verilerin Toplanması ve Veri Kaynakları

Araştırma verileri literatür taraması yapılarak elde edilmiştir. Literatür taraması, veri toplama ve toplanan verinin önemini tartışılması ve problemle ilişkisinin kurulması ve bilginin sınıflandırılması aşamalarından oluşan bir süreçtir. Bu teknikte verilerin var olan kaynak, doküman ve belgeler vb. incelenerek toplanması amaçlanır (Balcı, 2006; Karasar, 2009).

Verilerin toplanması aşamasında; Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Türkiye’de uygulanmakta olan öğretmen yetiştirmeye sistemleriyle ilgili tez, kitap, dergi, makale gibi basılı bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımı, verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilmesine ve görüşmede kullanılan sorular veya boyutlar dikkate alınarak sunulmasına imkan vermektedir (Yıldırım ve Şimşek 2005). Bu doğrultuda veriler seçilmiş, düzenlenmiş, benzerlikler ve farklılıklar bir araya getirilmiş, karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, Türkiye ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme sistemleri incelenmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır:

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de öğretmen yetiştirme politikalarına ilişkin bulgular ülkelerin alfabetik sıralamasına uyularak verilmiştir.

Federal yapısı nedeniyle Almanya'da tek bir eğitim ve kültür politikasından söz edilemez. Devletin yetkileri ve görevleri eyaletler tarafından yerine getirilir. Eyaletlere bağlı olan öğretmen yetiştirme sorumluluğu federal devlet adına eğitim bakanları ve eğitim fakültelerinin kültürel ilişkiler bölümüne bağlıdır. Bunlar çalışma programı ve sınav düzenini ayarlarlar. Birinci ve ikinci eyalet sınavları eyalet (eğitim fakülteleri) yetkilileri tarafından yapılır.

Finlandiya'da öğretmen seçiminde ve atanmasında yetki ve sorumluluk eyalet ve yerel yönetimlere bırakılmıştır. Bazı belediyelere bağlı okullara atanacak öğretmenleri okul müdürleri veya okul yönetim kurulları seçerken bazılarında bu seçim belediye seviyesinde yapılır. Öğretmen seçimlerinde başvuran öğretmen adayının mastır derecesi, staj eğitimi başarısı, öğretmen yeteneklerini gösterme becerisi gibi hususlar dikkate alınmaktadır (Ekici ve Öter 2010).

Fransız eğitim sistemindeki idari bölünüş il eğitim müdürlüklerinden oluşmaktadır. Eyaletler, eğitim politikasının tüm sorumluluğunu üstüne alır. Eğitim merkezi bir sisteme bağlanmıştır. Bu merkezi sistem bizde olduğu gibi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır. Eğitim bakanlığı öğretme rehberliğini oluşturur, okul programını belirler ve eğitim idari ve personel alımını yönetir. İlköğretim öğretmeni yetiştirme kurumlarını sağlamak ve giriş sınavlarını organize etmekle görevlidirler. İngiltere'de, Öğretmen Yetiştirme Kurumu ve Yükseköğretim Konseyi, öğretmenlik eğitimi kriterlerine uygun eğitim veren yükseköğretim kurumlarına, "nitelikli öğretmen statüsü" elde etmek için devam edilmesi gereken programları yürütmeye yetkisi verir. Yükseköğretim kurumları ortaklaşa çalıştıkları okulların da katılımıyla, ders programlarının planlanmasında, sürdürülmesinde, yönetiminde, adayların kabulünde, öğrencilerin seçilmesi, eğitimleri ve değerlendirilmelerinde sorumluluk sahibidirler (Şahin, 2006).

Türkiye'de ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'de uygulamadaki öğretmen yetiştirme programlarına ilişkin bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması

Öğretmen Yetiştirme Programları	
Almanya	Konu alanı bilgisi ve eğitimi ağırlıklıdır.
Finlandiya	Pedagoji ve araştırmalara dayalı öğretimde strateji ve yöntem olarak işbirlikli öğrenme, problem çözme ve uygulamaları içermektedir. Öğretmenlik uygulaması ön plandadır.
Fransa	Konu alanı bilgisi ve eğitimi ağırlıklıdır.
İngiltere	Mesleki formasyon ve öğretmenlik uygulaması ön plandadır.
Türkiye	Öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve uygulama derslerini kapsamaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde, Almanya'nın öğretmen yetiştirme programında konu alanı bilgisi ağırlıklıdır. Öğretmenlik uygulamaları ise üniversite bittikten sonra yapılmaktadır. Finlandiya'da

öğretmen eğitiminde pedagoji ve araştırmalara dayalıdır. Öğretimde strateji ve yöntem olarak işbirlikli öğrenme, problem çözme ve uygulamaları sıklıkla kullanılmaktadır. Öğretmen yetiştirme programları uygulama ağırlıklıdır. Fransa’da eğitim programının çoğunluğu konu alanı bilgisi oluştururken uygulamaya daha az zaman ayrılmıştır. İngiltere’nin öğretmen yetiştirme programında mesleki formasyon ve öğretmenlik uygulamaları ön plandadır. Türkiye’de öğretmen yetiştirme programı öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve uygulama derslerini kapsamaktadır. Türkiye’de öğretmen yetiştirme programı öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve uygulama derslerini kapsamaktadır.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmen yetiştirmeden sorumlu kurumlara ilişkin bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Yetiştiren Kurumların Karşılaştırılması

Öğretmen Yetiştiren Kurumlar	
Almanya	1. Üniversiteler 2. Yüksek Öğretmen Okulları 3. Eğitim Enstitüleri 4. Müzik ve Sanat Eğitimi Okulları
Finlandiya	Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri
Fransa	1. Üniversiteler 2. Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri (üniversitelere bağlı) 3. Eğitim Yüksek Okulu 4. Yüksek Öğretmen Okulları 5. Özel Öğretmen Yetiştirme Merkezleri
İngiltere	1. Üniversiteler 2. Kolejler 3. Eğitim Yüksek Okulları
Türkiye	1. Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri 2. Mesleki Eğitim Fakülteleri 3. Teknik Eğitim Fakülteleri

Tablo 2 incelendiğinde, Almanya’da öğretmen yetiştirmede yetkili kurumlar; Üniversiteler, Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Enstitüleri, Müzik ve Sanat Eğitimi Okullarıdır. Finlandiya’ da ise yetkili kurum Üniversitelerin Eğitim Fakülteleridir. Fransa’da çeşitli kurumlar öğretmen yetiştirmede yetkilidir. Bunlar; Üniversiteler, Üniversitelere bağlı Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri, Eğitim Yüksek Okulları, Yüksek Öğretmen Okulları ve Özel Öğretmen Yetiştirme Merkezleridir. Öğretmenlerin yetiştirilmesinde İngiltere’de yetki Üniversiteler, Kolejler ve Eğitim Yüksek Okullarının elindedir. Ülkemizde ise öğretmenler Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri, Mesleki Teknik Eğitim Fakülteleri ve Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilmektedir.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmen yetiştiren kurumlara giriş koşullarına ilişkin bulgulara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Giriş Koşullarının Karşılaştırılması

Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Giriş Koşulları	
Almanya	1. Abitur Sınavı (olgunluk sınavı)
Finlandiya	1. Üniversite Giriş Sınavı (Martication) 2. Yazılı Giriş Sınavı 3. Yetenek Testi 4. Bireysel Mülakat 5. Örnek ders ve grup tartışmasının gözlenmesi
Fransa	1. 3 yıllık ortaöğretim eğitimi sonunda bireysel başvuru (Bakalorya Diploması) 2. Mülakat ve görüşme 3. Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü için lisans eğitimini tamamlamak (Lise + 3 yıl)
İngiltere	1. Ortaöğretim Genel Sertifikasında temel derslerden C notu almak 2. Mülakat ve ön eleme
Türkiye	1. YGS (Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı) 2. LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı)

Tablo 3’de görüldüğü gibi, Almanya’da öğretmen yetiştiren kurumlara giriş için Abitur Sınavından (olgunluk sınavı) başarılı olma şartı istenir. Finlandiya ise öğretmen yetiştiren kurumlara kabul için birden çok sınavdan başarılı olma şartı istenmektedir. Sırasıyla Üniversite Giriş Sınavı (Martication), Yazılı Giriş Sınavı, Yetenek Testi, Bireysel Mülakat, örnek ders ve grup tartışmalarının gözlenmesi yani uygulamalar sonucu başarılı olan öğrenciler öğretmen yetiştirme programlarına kabul edilmektedirler. Fransa’da ise 3 yıllık ortaöğretime başarıyla tamamlayıp Bakalorya Diplomasına sahip olan öğrencilerin bireysel başvuru yapma hakkına sahiptirler. Başvuru sonrası mülakat ve görüşme ile değerlendirme yapılır. Üniversitelerin Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde bir yıllık giriş eğitimi bölümüne kabul edilebilmek için adayların başvuruda bulunmaları için ortaöğretim sonrası lisans eğitimini (3yıl) tamamlamış olmak gerekmektedir. İngiltere’de Ortaöğretim Genel Sertifikasında temel derslerde C notu olmayı başaran öğrencilerin başvuruları mülakat ve ön eleme ile değerlendirilir. Ülkemizde ise öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci alınırken YGS (Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı) ve LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) sonuçları esas alınmaktadır.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmen yetiştiren kurumların öğretim sürelerine ilişkin bulgulara Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmen Yetiştiren Kurumların Öğretim Sürelerinin Karşılaştırılması

Öğretim Süreleri	
Almanya	3 – 4 yıl
Finlandiya	4 + 1 – 2 yıl
Fransa	3 + 2 yıl
İngiltere	3 – 4 yıl + 1 yıl
Türkiye	4 – 5 yıl

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmen yetiştiren kurumların öğretim süreleri Almanya’da 3-4 yıl arasında değişmektedir. Finlandiya’da 4 yıllık lisans eğitimi ve sonrasında yüksek lisans

eğitimini tamamlama şartı vardır. Fransa’da en az 3 yıllık lisans ve Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde eğitim alanlar dahil edildiğinde toplamda 5 yıllık eğitim ön görülmektedir. İngiltere’de 3-4 yıl arasında değişen lisans programları yanında 36 haftalık sertifika programları vardır. Türkiye’de ise öğretmen yetiştiren kurumların öğretim süreleri lisans eğitimi için 4 yıl ve lisans sonrası formasyon eğitimi de dahil ettiğinde 5 yıllık süreleri kapsamaktadır.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmen yetiştiren kurumların öğretmenlik uygulamalarına ayırdıkları sürelerle ilişkin bulgulara Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5: Ülkelerin Öğretmenlik Uygulama Sürelerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlik Uygulamalarının Süresi	
Almanya	Üniversiteden sonra 2 yıl
Finlandiya	Uyum stajı + Temel eğitim (İlk 3 yıl 4 hafta + son yıl 5 hafta)
Fransa	2 yıl
İngiltere	1 - 2 yıl
Türkiye	1 yıl

Tablo 5’de görüldüğü gibi Almanya’da üniversiteden mezun olan öğrencilerin 2 yıllık öğretmenlik uygulaması yapmaları zorunludur. Finlandiya’da ise öğretmenlik uygulamaları lisans eğitimi boyunca devam etmektedir. İlk 3 yılda 4 hafta uyum stajı ve son yıl 5 hafta temel eğitim olmak üzere öğrenciler uygulamalara katılırlar. Fransa’da 2 yıl, İngiltere’de ise 1-2 yıl arasında öğretmenlik uygulamalarının süreleri değişmektedir. Türkiye’de öğretmenlik uygulamaları sadece üniversitelerin son sınıflarında yapılmaktadır.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmenlik mesleğine atanma koşullarına ilişkin bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlik Mesleğine Atanma Koşullarının Karşılaştırılması

Öğretmenlik Mesleğine Atanma Koşulları	
Almanya	1. Birinci Devlet Sınavı (yazılı ve sözlü) 2. Stajyerlik (18-24 ay) 3. İkinci Devlet Sınavı (yazılı ve sözlü)
Finlandiya	1. Master derecesi 2. Staj eğitimi başarısı 3. Öğretmen yetenekleri gösterme becerisi
Fransa	1. Öğretmen Atama Sınavları (CAPES, CAPET, CAPEPS, AGREGASYON)
İngiltere	1. Mesleğe Giriş Profili Belgesi 2. Nitelikli Öğretmen Statüsü (QTS)
Türkiye	1. Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)

Tablo 6’da görüldüğü gibi, Almanya’da Birinci Devlet Sınavı’nda başarılı olan öğrenciler yaklaşık 2 yıllık öğretmenlik uygulaması yapmaktadırlar ve bu süreç sonunda İkinci Devlet Sınavı’na katılmaları gerekmektedir. Bu sınavda başarılı olanların atamaları gerçekleştirilir.

Finlandiya’da Master derecesine sahip öğrencilerin staj eğitimi başarısı ve öğretmen yeteneklerini gösterme becerileri atamalarında ön koşuldur. Fransa’da ise Öğretmen Atama Sınavları (CAPES, CAPET, CAPEPS, AGREGASYON) ile atamalar gerçekleştirilmektedir. İngiltere’de üniversitelerden mezun olan öğrencilere, dersleri ve uygulama eğitimlerini başarılı bir şekilde tamamladıklarına dair Mesleğe Giriş Profili Belgesi verilir. Mezunların atanabilmeleri için Nitelikli Öğretmen Statüsü (QTS) almaları gerekmektedir. Ülkemizde ise, öğretmen atamaları merkezi tek bir sınavla (Kamu Personeli Seçme Sınavı) yapılmaktadır.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmenlik mesleğinin statüsüne ilişkin bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7: Ülkelerdeki Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünün Karşılaştırılması

Öğretmenlik Mesleğinin Statüsü	
Almanya	1. Öğretmenler devlet memuru statüsüne sahiptir. 2. Öğretmenlerin maaşları eyaletler tarafından ödenir.
Finlandiya	1. Öğretmenler devlet memuru değildirler. 2. Öğretmenlik yüksek statülü ve orta gelir seviyesinin üstünde bir meslektir.
Fransa	1. Öğretmenler devlet memurudur. 2. Sosyal tesisler, tazminat ve maddi yardımlardan faydalanabilirler.
İngiltere	1. Öğretmenler kamu çalışanıdır fakat devlet memuru değildir. 2. İş garantileri yoktur.
Türkiye	1. Öğretmenler devlet memurudur. 2. Öğretmenlerin mesleki statüleri yasalarla belirlenmiştir. 3. Öğretmenler yaşam boyu iş garantisine sahiptir.

Tablo 7 incelendiğinde, Almanya’da öğretmenler kanunlara göre devlet memuru statüsüne sahiptir. Öğretmenlerin maaşları bağlı oldukları eyaletler tarafından ödenmektedir. Öğretmenlerin toplum içinde saygınlığı yüksektir. Finlandiya’da öğretmenler devlet memuru statüsüne sahip değildir. Öğretmenlik yüksek statülü ve orta gelir seviyesinin üstünde bir meslektir. Öğretmenlik mesleğinin seçilmesinin en temel nedeni sosyal saygı ve statüsünün yüksek olmasıdır. Fransa’da ise, öğretmenler devlet memuru statüsüne sahiptirler fakat iş garantileri yoktur. Öğretmenler devletin sunduğu maddi yardım, tazminat ve sosyal tesislerden faydalanabilirler. İngiltere’de Öğretmenler kamu çalışanıdır fakat devlet memuru değildir. Öğretmenlerin İş garantileri yoktur ve gelir düzeyi diğer mesleklerden düşüktür. Türkiye’de öğretmenler devlet memurudur ve yaşam boyu iş garantisine sahiptir. Öğretmenlik mesleğinin statüsü yasalarla kesin olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin gelir düzeyleri diğer mesleklerle karşılaştırıldığında düşüktür.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır; Almanya, İngiltere ve özellikle Finlandiya’da öğretmenlik uygulamalarının programın büyük bir kısmını oluşturduğu görülmüştür. Finlandiya’da Eğitim ve Öğretmen Yetiştirme Sistemi (Çalışma Ziyareti Raporu) adlı çalışmalarında Ekinci ve Öter (2010)’e göre, Finlandiya’da öğretmen yetiştirme programlarının en dikkat çekici özelliği, uygulama ve teorinin bir sentez oluşturmuş olmasıdır. PISA sınavlarında çok önemli başarılar gösteren Finlandiya’da, öğretmen adayları eğitimleri sürecinde dört aşamadan oluşan ve iki yıl süren bir staj (öğretmenlik uygulaması) eğitimine tabi tutulmaktadır. Bu stajların üçü eğitim fakültelerine bağlı uygulama okullarında, biri ise uygulama okulu dışındaki devlet okullarında yapılmaktadır. Başka bir çalışmada Akarsu (2002), İngiltere’de öğretmen yetiştirmede gerek lisans gerekse sertifika programlarının önemli bir bölümü, okullarda uygulama çalışmalarına ayrılmakta

ve öğretmen adaylarının gerçek okul ve sınıf ortamında öğretmenlik bilgi ve becerilerini kazanmaları öngörülmektedir.

Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de öğretmen yetiştirme kurumlarına giriş koşullarında farklılıklar vardır. Almanya ve Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumlara giriş koşulu olarak yapılan merkezi sınavdan yeterli puanın alınması şartı gerekmektedir. Fransa’da üniversitelere kabulde bakalorya derecesine bakılırken, İngiltere’de Ortaöğretim Genel Sertifika Sınavı sonuçları göz önünde bulundurulmaktadır. Ayrıca Fransa ve İngiltere’de yalnızca bir kritere dayalı değerlendirme yapılmayarak mülakat ve görüşmeye de yer verilmiştir. Finlandiya’da ise ortaöğretim mezunu öğrencilerin eğitim fakültelerine kabulünde yalnızca yazılı sınavla kalmayıp sözlü sınav yapılarak öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ve duyuşsal boyutlarının ölçülmesi ve ders ve grup sunumu yapılarak öğrencilerin sınıf yönetimi ve sosyal boyutlarının değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

İncelenen ülkelerde öğretmen yetiştirme kurumlarındaki eğitim sürelerinin en az 3, en fazla 6 yıl arasında değiştiği görülmektedir. En uzun eğitim süresinin öğretmen olabilmek için 4 yıllık lisans eğitiminin ardından yüksek lisans bitirme şartı isteyen Finlandiya’da olduğu görülmektedir. İngiltere’de ise öğretmen eğitiminde üç ve dört yıllık lisans programları yanında lisans sonrası 36 haftalık sertifika programları vardır. Almanya’da öğretmenler 6 ile 8 yarıyıl süreli yüksekokullarda yetiştirilir. Fransa’da öğretmenler 3 yıllık lisans programlarında eğitim alırlar. Öğretmen Yetiştirme Enstitülerinde eğitim alanlar dahil edildiğinde toplamda 5 yıllık eğitim alabilmektedirler. Ülkemizde ise bu süre 4 yıldır.

Araştırmada incelenen ülkeler öğretmenlik uygulamaları ve staj süreleri açısından değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarına en az uygulama imkanı veren ülkenin 1 yıl ile Türkiye olduğu görülmektedir. Almanya, Fransa ve İngiltere’de öğretmenlik uygulaması 2 yıl sürmekte iken; Finlandiya’da 4 yıllık eğitim fakültelerinin her sınıfında öğrenciler üniversitelerin kampüsleri içinde bulunan eğitim kurumlarında sürekli olarak uygulama yapmaktadırlar. Türkiye’nin incelenen diğer ülkelerin aksine OECD ve PISA raporlarında başarı gösterememesinin sebebi Türkiye’nin öğretmen yetiştirme sisteminde teori ağırlıklı bir politika izlenerek uygulama ve stajın öğretmenlik eğitiminin yalnızca son yılında verilmesi olabilir.

Öğrencilerin başarılı olabilmeleri için nitelikli öğretmenler tarafından yetiştirilmeleri gerektiği düşünüldüğünde, öğretmen yetiştirmedeki eksiklikler eğitimin kalitesi ve öğrenci başarısını büyük bir ölçüde etkilemektedir. Sözer (1991)’e göre, eğitim öğretim etkinliklerinde başarının en önemli ögesi öğretmendir. Öğretim programları, yöntem ve teknikler ve araç gereçler, öğretimi geliştirmek için önemli etkenler olmakla birlikte, öğretmenin canlı kişiliği ile eyleme konmadıkça istenilen ölçüde etki sağlamayacaktır. Bu bakımdan öğretmenlerin nitelikli bir hizmet öncesi eğitimden geçmiş olmaları büyük önem taşımaktadır. Eğitim sisteminin başarısı öğretmenlerin iyi yetiştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir.

Almanya, Fransa ve Türkiye’de öğretmenlik mesleğine atamanın merkezi sınavlarla yapıldığı, İngiltere’de ise Nitelikli Öğretmen Statüsü arandığı belirlenmiştir. Finlandiya’da ise atama; öğretmen adaylarının yüksek lisans dereceleri, staj eğitimi başarıları, öğretmen yeteneklerini gösterme becerileri gibi hususlar dikkate alınarak yapılmaktadır. Türkiye’nin incelenen diğer ülkelerin aksine OECD ve PISA raporlarında başarı gösterememesinin sebeplerinden ilk ve en önemlisi; üniversitelere girişte ve öğretmen atamalarında tek bir sınava bağlı değerlendirmenin yapılarak adayların duyuşsal yönden öğretmenlik mesleğine uygun olup olmadıklarının incelenememesidir. OECD ve PISA raporlarında üst sıralarda yer alan Finlandiya’yı incelediğimizde ise, öğretmenlerin kalitesini artıran 3 önemli unsur bulunmaktadır: Bunlar, üniversiteye girişte sınav haricinde mülakat, örnek ders ve grup tartışmasına bakılarak öğrencilerin kişisel özelliklerinin dikkate alınması, üniversitelere bağlı uygulama okullarında öğrencilerin 4 yıl

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

boyunca sürekli uygulama içinde olması ve atanma kriterlerinde öğretmen adaylarında yüksek lisans şartı aranmasıdır. Bu unsurlar dikkate alındığında, Finlandiya’da eğitimin kalitesi ve öğrenci başarısının neden bu kadar yüksek seviyede olduğunu ortaya koyan göstergelerden biri olarak kabul edilebilir.

Çalışmada yer alan ülkelerden Almanya, Fransa ve Türkiye’de öğretmenler devlet memuru statüsünde yer almaktayken; Finlandiya ve İngiltere’de öğretmenler kamu çalışanı olmalarına rağmen devlet memuru değildirler. Türkiye ve İngiltere’deki öğretmenlerin Almanya, Finlandiya ve Fransa’daki öğretmenler kadar statü sahibi olmadıkları ve maaşlarının diğer mesleklere oranla daha az olduğu saptanmıştır. Almanya’da öğretmenlerin yüksek statüye sahip olmalarındaki en önemli etkenler; öğretmen adayları mükemmeliyetçi bir atanma süreci geçirdiklerinden toplum içindeki değer ve statülerini artırmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının 2 yıl arayıyla 2 devlet sınavına tabi tutulmalarının sebebi, ilköğretim 4. sınıfta yönlendirme çalışmalarıyla öğretmenlerin öğrencilerin hayatlarında karar vermeye yetkili olmasından kaynaklanması muhtemeldir. Finlandiya’da ise öğretmenlik yüksek statülü ve orta gelir seviyesinin üstünde bir meslektir. Gençliğin öğretmenliği seçmelerinin nedeni ücretten çok öğretmenlik mesleğine olan sosyal saygı ve prestijden kaynaklanmaktadır.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; incelenen ülkelerden Almanya, İngiltere ve Finlandiya gibi ülkelerin uygulama eğitimine büyük önem verdikleri özellikle Finlandiya’da 4 yıl süren staj uygulamasına yer verdikleri görülmüştür. Öğretmen yetiştirmede Finlandiya’da diğer ülkelerden farklı olarak öğrencilerin eğitim fakültelerine alınırken sınav yanında kişisel ve duyuşsal özelliklerini saptamaya yönelik olarak mülakat ve öğretmenlik yeteneklerini belirlemeye yönelik olarak ders sunumları yapılmaktadır. Öğretmenliğe atanırken Almanya, Türkiye ve Fransa’da merkezi sınav yapılırken, İngiltere’de nitelikli öğretmen statüsünün aranması, Finlandiya’da ise en dikkat çekici noktalardan birisi ise öğretmen adaylarından yüksek lisans derecesi ve staj uygulamalarında başarılı olmalarını beklemektedirler. Bu yönüyle öğretmen eğitiminde özellikle Finlandiya öğretmen yetiştirme sisteminde gerek eğitim fakültelerine giriş gerek eğitim programları gerekse yüksek lisans seviyesinde öğretmen yetiştirme programlarından örnek alınacak noktalar bulunmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Finlandiya, Fransa ve İngiltere’de olduğu gibi öğretmen adayları üniversiteye alınırken, sözlü ve yazılı sınavların yanında uygulama ve mülakata tabi tutulmalıdır. Öğretmenlerin kişisel özellikleri ve mesleğe ilgileri üniversiteye kabulde dikkate alınmalıdır.
- Finlandiya ve İngiltere’nin öğretmen atamalarında izlediği yola benzer olarak Türkiye’de öğretmen adaylarının üniversitelerde aldıkları konu alanı bilgisi ve uygulama derslerindeki başarı durumları dikkate alınmalıdır.
- Almanya ve Finlandiya’da olduğu gibi ülkemizde de öğretmenlerin maddi olanakları iyileştirilmeli ve öğretmenlik mesleğinin statüsü artırılmalıdır. Böylelikle hem öğretmenlerin güdülenmesi artacak, hem de başarılı ve yetenekli gençlerin eğitim fakültelerini tercih etmelerinde artış sağlanabilecektir.
- Türkiye’de, Finlandiya’nın eğitim sisteminde görüldüğü gibi üniversitelere bağlı uygulama okulları açılmalı ve 1. sınıftan itibaren eğitim fakültesi öğrencileri öğretmenlik uygulamalarına katılmalıdır.
- Üniversitelerdeki dersler teorik olarak değil uygulamalı bir biçimde yürütülmeli ve aktif öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmelidir.

- Eğitim fakülteleri araç-gereç, fiziksel koşullar, olanaklar ve öğretim elemanları bakımından zenginleştirilmelidir.
- Türkiye’de öğretmenliğe atanma sıkıntılı bir süreç olduğundan yüksek lisans ve doktorasını tamamlayan öğretmenlere sınavsız atanabilme koşulu getirilmelidir.

5. KAYNAKÇA

- AKARSU, F. (2002). *Yayınlanmamış karşılaştırmalı eğitim ders notları*. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Doktora Programı.
- AKYÜZ, Y. (2000). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- AYDIN, A. ve BAŞKAN, A. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 1, 35-42.
- BALCI, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- BARBER, M. & MOURSHED, M. (2007). *How the world's best-performing school systems come out on top*. London: McKinsey and Company.
- BÜYÜKDUMAN, İ. (2013). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme*. [Çevrim-içi: http://www.academia.edu/2310913/Ogretmen_Yetistirme], Erişim tarihi: 15.05.2013.
- ÇABUK, B. ve KARACAOĞLU, Ö. C. (2002). İngiltere ve Türkiye eğitim sistemlerinin karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*.
- DELİBAŞ, H. (2007). *Türkiye, İngiltere, Almanya, Finlandiya biyoloji öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Ankara.
- EKİNCİ, A., ÖTER, M. ve Diğerleri. (2010). *Finlandiya’da eğitim ve öğretmen yetiştirme sistemi* (Çalışma ziyareti raporu). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi.
- ERKUŞ, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- FURLONG, J., BARTON, L., MİLES, S., WHİTING, C., & WHİTTY, J. (2000). *Teacher education in transition: Re-forming professionalism*. Buckingham, UK: Open University Press.
- ILO/UNESCO(1991). *Öğretmenlerin statüsü tavsiyesi*. (Çev. Mesut GÜLMEZ). Eğitim İş Sendikası yayını.
- KANSANEN, P. (2003). Teacher education in Finland: Current models and new developments. In B. Moon, L. Vlăsceanu, & C. Barrows (Eds.), *Institutional approaches to teacher education within higher education in europe: Current models and new developments* (pp. 85-108). Bucharest: UNESCO–Cepes.
- KARASAR, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KİLİMCİ, S. (2006). *Almanya, Fransa, ve İngiltere’de sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- MALATY, G.(2006). What are the reasons behind the succes of finland in PISA ? *Gazette des Mathematiciens*, 108, 59-66.

- SHALBERG, P.(2010). *The secret to Finland's success: Educating teachers*.Stanford Center for Opporinty policy in education. Stanford: Stanford University.
- SİMOLA, H. (2005) The Finnish miracle of PISA : Historical and sociological remarks on teaching and teacher education. *Comparative Education*, 41, 4, 455-470.
- ŞAHİN, M. (2006). *Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılaştırması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Malatya.
- SÖZER, E. (1991). *Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışlarını kazandırma yönünde etkililiği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- UNESCO (2012). *Unesco strategy on teachers (2012--2015)*. [Available online at <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002177/217775e.pdf>]. Retrieved on April, 9, 2013.
- ÜLTANIR, G. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim bilimi: Kuram ve Teknikler*. Ankara: Eylül Kitapevi.
- VALIJARVI, J., LINNAKYLA, P., KUPARI, P.,REINIKAINEN, P., & ARFMAN, I. (2002). *Finnish success in PiSA. Some reasons behind it*. Jyvaskyla: IER.
- VARIŞ, F. (1973). Eğitimde program araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.